

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا ارسال می‌شود

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند؛ یکی از مؤلفه‌های اصلی ارتقاء ثبات و سلامت نظام بانکی کشور استقرار و پیاده‌سازی مناسب الزامات و فرآیندهای نظام مدیریت ریسک و حاکمیت شرکتی اثربخش در مؤسسات اعتباری می‌باشد. در این ارتباط نقش هیأت مدیره و کمیته‌های حاکمیت شرکتی در توسعه و تعمیق فرهنگ ریسک و همچنین گزارشگری فرآیندهای مدیریت ریسک حائز اهمیت است. از این رو بانک مرکزی با عنایت به انتظارات از هیأت مدیره و کمیته‌های حاکمیت شرکتی به ویژه کمیته ریسک در ایفای نقش شایسته در آن مؤسسه اعتباری، مطابق بخشنامه منتهی به شماره ۲/۸۶۸۱۷ مورخ ۱۴۰۲/۴/۱۵ مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، مؤسسات اعتباری را مکلف نمود در پایان هر فصل گزارشی از عملکرد کمیته ریسک را براساس محورهای تعیین شده و به انضمام مدارک و مستندات مربوطه به این بانک ارسال نمایند. لیکن نتایج بررسی‌های بعمل آمده نشان می‌دهد گزارش‌های ارسالی از منظر چارچوب، محتوا و ساختار گزارشگری تفاوت معناداری با یکدیگر دارند. در همین راستا و به منظور ایجاد وحدت رویه در گزارشگری و ارزیابی فرآیندهای نظام مدیریت ریسک در مؤسسات اعتباری، «شیوه‌نامه ارزیابی فرآیند پیاده‌سازی و گزارشگری نظام مدیریت ریسک در مؤسسات اعتباری» تدوین و در سی و سومین جلسه مورخ ۱۴۰۴/۰۸/۱۰ کمیسیون مقررات و نظارت اعتباری بانک مرکزی مطرح و مورد تصویب قرار گرفت. شایان ذکر است در تهیه و تدوین این موضوع، الزامات و مفاد مقررات و دستورالعمل‌های ابلاغی این بانک در حوزه نظارت مبتنی بر ریسک و همچنین رهنمودهای ابلاغی برای نظام مدیریت ریسک، حاکمیت شرکتی و کنترل‌های داخلی در مؤسسات اعتباری مورد توجه قرار گرفته است. با عنایت به مراتب فوق و به منظور ایجاد بستر سیستمی واحد برای گزارش‌دهی در خصوص نحوه عملکرد مؤسسات اعتباری در زمینه اجرای مفاد یاد شده، فرم گزارشگری شماره ۲۳۶ (ارزیابی فرآیند مدیریت ریسک) در سطح «با اهمیت» در بستر سامانه مهتاب پیاده‌سازی شده و قابل دسترس می‌باشد.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

سرمایه‌گذار
تولید
سال ۱۳۹۱

در پایان، به پیوست ضمن ایفاد شیوه‌نامه مورد اشاره به همراه فرم‌های ارزیابی نظام مدیریت ریسک، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/موسسه اعتباری ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

رئیس مرکز تنظیم‌گری
مدیریت کل نظارت احتیاطی کلان و فناوریانه

حجت اسماعیل زاده	بابک حبیب زاده
۳۲۵۰-۰۱	۳۲۱۵-۲۵

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

**«شیوه نامه ارزیابی فرآیند پیاده سازی و گزارشگری
نظام مدیریت ریسک در مؤسسات اعتباری»**

اداره نظارت احتیاطی کلان

گروه ارزیابی ریسک و آزمون بحران

آبان ماه ۱۴۰۴

«شیوه نامه ارزیابی فرآیند پیاده سازی و گزارشگری نظام مدیریت ریسک در مؤسسات اعتباری»

به استناد بند (ت) ماده (۲) و مورد ۲ از بند (ب) ماده (۳) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در راستای ارتقای سلامت، اثر بخشی و پاسخگویی شبکه بانکی کشور و همچنین پیاده سازی الزامات و رهنمودهای نظارت مبتنی بر ریسک و فراهم سازی چارچوب و رویه واحد در فرآیند گزارشگری نظام مدیریت ریسک مؤسسات اعتباری، «شیوه نامه ارزیابی فرآیند پیاده سازی و گزارشگری نظام مدیریت ریسک در مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «شیوه نامه» نامیده می شود، به شرح زیر تدوین می گردد:

ماده ۱- در این شیوه نامه، عناوین ذیل در عبارات مشروح به کار می روند:

- ۱-۱ بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲-۱ مؤسسه اعتباری: اشخاص حقوقی که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون، تحت عنوان «بانک» یا «مؤسسه اعتباری غیربانکی» به انجام عملیات بانکی مبادرت می نمایند؛
- ۳-۱ سامانه: زیر ساخت الکترونیکی متمرکز اعلامی بانک مرکزی که فرم های ارزیابی فرآیند پیاده سازی و گزارشگری نظام مدیریت ریسک مؤسسات اعتباری در آن ایجاد و بارگذاری گردیده است؛
- ۴-۱ فرم های ارزیابی: فرم ها و جداولی که به منظور ارزیابی فرآیند پیاده سازی و گزارشگری نظام مدیریت ریسک مؤسسه اعتباری، طراحی و در سامانه مربوط بارگذاری می گردد. مؤسسه اعتباری موظف است در مهلت زمانی مقرر، نسبت به تکمیل، بارگذاری و ارسال آن ها اقدام نماید؛
- ۵-۱ ارزیابی: فرآیند بررسی، امتیاز دهی و رتبه بندی نظام مدیریت ریسک مؤسسه اعتباری بر اساس محورها، مولفه ها، شاخص ها و معیارهای تعیین شده در این شیوه نامه؛
- ۶-۱ نظام مدیریت ریسک: مجموعه ای از سیاست ها، ساختارها، فرآیندها، روش ها و ابزارهایی که به منظور شناسایی، اندازه گیری، نظارت، پایش و گزارشگری انواع ریسک های موثر بر فعالیت مؤسسه اعتباری تعیین و اجرا می شود.

ماده ۲- چارچوب ارزیابی فرآیند نظام مدیریت ریسک موسسه اعتباری بر اساس محورهای هشت گانه‌ای تحت

عنوان محورهای اصلی به شرح ذیل صورت می‌پذیرد:

۱- حاکمیت ریسک؛

۲- استراتژی و فرآیندهای مدیریت ریسک؛

۳- ریسک اعتباری؛

۴- ریسک نقدینگی؛

۵- ریسک بازار؛

۶- ریسک عملیاتی؛

۷- آزمون بحران؛

۸- برنامه‌ریزی سرمایه‌ای.

ماده ۳- به منظور حصول اطمینان از جامعیت و اثربخشی محورهای اصلی ارزیابی موضوع ماده (۲)، موسسه اعتباری

موظف است مولفه‌های عمده‌ی ذیل هر یک از محورهای اصلی ۸ گانه ارزیابی را مورد بررسی و پایش قرار دهد.

بانک مرکزی، مولفه‌های عمده را متناسب با هر یک از محورهای اصلی ارزیابی تعیین می‌نماید.

ماده ۴- مصادیق فرعی ارزیابی بیانگر میزان انطباق موسسه اعتباری با الزامات هر یک از محورهای اصلی و

مولفه‌های عمده می‌باشد و شامل سنجه‌ها، شاخص‌های عملیاتی و عملکردی قابل احراز است که توسط بانک

مرکزی تعیین و در چارچوب فرم‌های ارزیابی دوره‌ای از طریق سامانه ابلاغ می‌گردد.

ماده ۵ - موسسه اعتباری مکلف است در مقاطع زمانی ۶ ماهه (پایان شهریور و پایان اسفند ماه هر سال) فرآیند

استقرار نظام مدیریت ریسک خود را ارزیابی و نسبت به تکمیل و ارسال فرم‌های ارزیابی در سامانه اقدام

نماید.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ۱۵ روز کاری پس از پایان شهریور و اسفند ماه هر سال، نسبت به

ثبت و تکمیل فرم‌های مربوطه در سامانه، اقدام نماید.

تبصره- در صورت وجود نقص در اطلاعات ارسالی از سوی موسسه اعتباری، فرم مربوطه جهت اصلاح از طریق

سامانه به موسسه ذی ربط عودت داده خواهد شد. مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت ۷ روز کاری

نسبت به رفع نواقص و ارسال مجدد فرم‌های ارزیابی اقدام نماید.

ماده ۷- فرم‌های ارزیابی در واحدهای مرتبط مؤسسه اعتباری تکمیل و پس از بررسی و ارزیابی کمیته حسابرسی داخلی و تأیید مدیر ارشد واحد حسابرسی داخلی آن مؤسسه، در سامانه بارگذاری و ارسال می‌گردد.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری موظف است امتیاز مصادیق فرعی را بر مبنای میزان پیاده‌سازی هر یک از آن‌ها، در فرم‌های ارزیابی، تعیین و عنداللزوم مستندات مرتبط با هریک از این مصادیق را در سامانه بارگذاری و ارسال نماید.

ماده ۹- پس از پایان مهلت تکمیل، اصلاح و ارسال فرم‌های ارزیابی، بازرسان و ناظران مؤسسه اعتباری مربوطه در بانک مرکزی، می‌توانند حسب مورد بر اساس شواهد، تجارب حاصل از بازرسی‌های انجام شده و همچنین مستندات موجود نسبت به اصلاح و تعدیل امتیاز هریک از مصادیق فرعی مؤسسه اعتباری تحت نظارت خود در سامانه اقدام نمایند. ضمناً مسئولیت صحت اطلاعات مندرج در فرم‌های ارزیابی بارگذاری شده با مؤسسه اعتباری می‌باشد.

ماده ۱۰- بانک مرکزی بر اساس نتایج ارزیابی انجام شده در سطح محورهای اصلی ارزیابی موضوع ماده (۲) شیوه نامه، رتبه‌ی جزئی نظام مدیریت ریسک مؤسسه اعتباری را در هر یک از محورهای یادشده تعیین می‌نماید. رتبه جزئی هر یک از محورهای اصلی در یکی از طبقات «خیلی ضعیف»، «ضعیف»، «متوسط»، «خوب» و «عالی» قرار گرفته و مبنای پایش مستمر و اتخاذ اقدامات اصلاحی و انضباطی مدیریت کل نظارت بانکی قرار می‌گیرد.

ماده ۱۱- رتبه کلی "فرآیند پیاده‌سازی و گزارشگری نظام مدیریت ریسک مؤسسه اعتباری" بر اساس ضریب اهمیت هر یک از محورهای اصلی تعیین می‌شود. این رتبه نشان‌دهنده سطح اثربخشی و انطباق کل نظام مدیریت ریسک مؤسسه اعتباری با دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های مرتبط با این حوزه بوده و مبنای تعیین تدابیر و اتخاذ اقدامات اصلاحی و انضباطی قرار می‌گیرد. رتبه کلی مؤسسه اعتباری نیز متناظر با یکی از طبقات پنجگانه ماده (۱۰) این شیوه نامه، گزارش می‌گردد.

ماده ۱۲- به منظور بهبود و ارتقاء وضعیت نظام مدیریت ریسک موسسات اعتباری؛ اقدامات اصلاحی، تنبیهی و انضباطی متناسب با نتایج و طبقه رتبه‌بندی جزئی و کلی، در چارچوب قوانین، مقررات و دستورالعمل‌های ناظر بر تنظیم‌گری و نظارت به شرح ذیل اعمال می‌شود:

۱/۱۲ فرم‌های ارزیابی دوره‌ای فرآیند نظام مدیریت ریسک موسسات اعتباری در سطح "با اهمیت" طبقه‌بندی شده و با دوره تأخیر ۷ روزه، مشمول اقدامات انضباطی و تنبیهی مندرج در "دستورالعمل نحوه تبادل اطلاعات موسسات اعتباری با بانک مرکزی" می‌گردد.

۲/۱۲ در صورتی که رتبه جزئی و یا کلی یک موسسه اعتباری در یک مقطع گزارشگری ۶ ماهه، در سطح «ضعیف» و یا «خیلی ضعیف» ارزیابی گردد، مدیریت کل نظارت بانکی پس از تهیه گزارش توسط گروه‌های بازرسی مربوطه، نسبت به ابلاغ تدابیر و برنامه‌های اصلاحی با هدف بهبود و ارتقاء فرآیند نظام مدیریت ریسک موسسه اعتباری اقدام می‌نماید.

۳/۱۲ چنانچه به تشخیص حوزه مدیریت کل نظارت بانکی، موسسه اعتباری نسبت به اجرای اقدامات، تدابیر و برنامه‌های اصلاحی ابلاغی در مهلت تعیین شده اهتمام لازم و کافی نداشته باشد، پس از تایید معاون نظارت و تنظیم‌گری، صلاحیت اعضاء کمیته ریسک، عضو مرتبط هیات مدیره و سایر مدیران مرتبط مورد بازنگری قرار می‌گیرد.

این شیوه نامه مشتمل بر دوازده ماده و یک تبصره در سی و سومین جلسه کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری مورخ ۱۴۰۴/۰۸/۱۰ به تصویب رسید که از تاریخ ابلاغ به مؤسسات اعتباری لازم الاجرا می‌باشد.

محور اصلی	ردیف	مولفه های عمده	مصادیق فرعی	خود اظهاری بانک	ارزیابی گروه بازرسی(حسب مورد بر اساس شواهد و بازرسی‌های صورت گرفته)	ارسال و بازگذاری مستندات
۱-حاکمیت ریسک	۱-۱	کمیته ریسک	داشتن تجربه، تخصص و اطلاعات اعضا درمورد ریسک			
			میزان انطباق ساختار کمیته ریسک با مفاد دستورالعمل حاکمیت شرکتی و اهتمام در به روز رسانی و در صورت لزوم بازنگری و اصلاح مفاد منشور کمیته ریسک			
			برگزاری جلسات، تنظیم صورت جلسات و پیگیری اجرای مصوبات به طور منظم			
			همکاری اعضای کمیته ریسک با سایر کمیته های تخصصی و حسابرسان مستقل بانک			
			نظارت اعضای کمیته ریسک بر پیاده سازی سیستم های اطلاعات مدیریت			
	۱-۲	اداره (واحد) مدیریت ریسک	آموزش مفاهیم ریسک در تمامی سطوح سازمان در راستای ایجاد و ارتقای فرهنگ ریسک ضمن وجود واحدهای تخصصی جهت بررسی ریسکهای مختلف و متشکل از افراد دارای دانش و تخصص مناسب			
			تدوین ابزارهای سنجش ریسک و ترویج گزارش دهی رویدادهای ریسکی از طریق در نظر گرفتن مشوقها (سیستم های پاداش و ...)			
			مانیتورینگ دائمی هر یک از انواع ریسک ها و اعلام هشدار به اعضای هیات مدیره و کمیته عالی ریسک درمورد بروز موقعیت‌های حساس و پرریسک نظیر کاهش LCR و CAR و یا افزایش NPL			
			ارائه گزارش‌هایی درمورد پایش مستمر ریسک‌های بانک به کمیته عالی ریسک و همچنین تهیه گزارشات مقایسه‌ای (مقایسه وضعیت ریسک بانک با سایر بانک ها)			
			میزان سیستمی شدن فرآیندهای مدیریت ریسک			
	۱-۳	ساختار دارایی و بدهی	تشکیل کمیته دارایی و بدهی (ALCO) و مشخص نمودن اختیارات و مسئولیت های آن به صورت رسمی و نظارت بر برگزاری منظم جلسات			
			وجود برنامه ریزی استراتژیک مدون در جهت مدیریت زمانبندی منابع و مصارف و مدیریت شکاف بین سوده‌ای دریافتی از تسهیلات اعطایی و سوده‌ای پرداختی به سپرده گذاران			
			ارائه گزارشات مربوط به ریسک بازار و نقدینگی در کمیته های دارایی و بدهی برای تصمیم گیری بهتر			
			محاسبه و کنترل نرخ کفایت سرمایه به طور مستمر بر اساس پیش بینی ترکیب دارایی ها و بدهی ها			
			طراحی استراتژی های لازم جهت استفاده بهینه از منابع ارزی بانک			

محور اصلی	ردیف	مولفه های عمده	مصادیق فرعی	خود اظهاری بانک	ارزیابی گروه بازرسی (حسب مورد بر اساس شواهد و بازرسی های صورت گرفته)	ارسال و بارگذاری مستندات
۲- استراتژی و فرآیندهای ریسک	۲-۱	سند جامع ریسک	ملحوظ نمودن ریسک های نوظهور و پنهان محیط کسب و کار			
			طراحی فرایندهای مدیریت ریسک (عملیاتی و استراتژیک) و تبیین استراتژی ها و الگوریتم های مدیریت ریسک با استفاده از شاخص های مبتنی بر ریسک و بازیابی آن			
			تفکیک عوامل موثر بر هر ریسک و روابط متقابل بین این عوامل			
			ایجاد سازوکار مدیریت تعارض منافع			
			طبقه بندی ریسک های سازمانی و تعریف مالک ریسک (شخص/واحد سازمانی که مسئولیت پذیرش، جلوگیری، کاهش، حذف و یا مدیریت اقتضائات مربوط به یک یا مجموعه ای از ریسک ها را بر عهده دارد)			
			مدیریت ریسک جامع سازمانی ERM			
			تطبیق عملکرد مدیریت ریسک با اهداف استراتژیک و اعمال تغییرات در برنامه استراتژیک			
			طراحی داشبورد ریسک			
			ایجاد سازوکارهای ارزیابی کسب و کار به صورت ریسک محور برای انتخاب کسب و کارهای هدف			
			طراحی ساختار پروفایل ریسک			
			اولویت بندی ریسک ها			
			بررسی مستندات موجود (گزارش های مالی، ریسک های گذشته و ...)			
			ارائه گزارش های دوره ای به ذینفعان درباره وضعیت ریسک ها و اقدامات انجام شده			
			ارائه آموزش به کارکنان درخصوص مدیریت ریسک در راستای توانمند سازی آن ها			
			تأیید انطباق با اشتباهی ریسک در هر واحد کسب و کار			
			تخصیص منابع لازم برای پشتیبانی تیم مدیریت ریسک			
			تجزیه و تحلیل اثر بخشی اقدامات قبلی			
	۲-۲	بیانیه و ظرفیت ریسک	حدود بحرانی شاخص های ریسک			
			حدود احتیاطی شاخص های ریسک			
			حدود ایمن شاخص های ریسک			
			بیانیه اشتباهی ریسک			
			آگاهی واحدهای بانکی از بیانیه اشتباهی ریسک			
	۲-۳	آئین نامه ها و دستورالعمل های اجرایی	مستندات مرتبط با ریسک اعتباری طبق بخشنامه های بانک مرکزی			
			مستندات مرتبط با ریسک نقدینگی طبق بخشنامه های بانک مرکزی			
			مستندات مرتبط با ریسک بازار طبق بخشنامه های بانک مرکزی			
			مستندات مرتبط با ریسک عملیاتی طبق بخشنامه های بانک مرکزی			
			سایر آئین نامه های ریسک			
			تدوین مقررات داخلی شامل تعیین حدود اختیارات، مسئولیت ها و جریان های اطلاعاتی			
			بازبینی آئین نامه ها به صورت ادواری متناسب با شرایط			

مخبر اصلی	ردیف	مؤلفه های عمده	مصادیق فرعی	خود اظهاری بانک	ارزیابی گروه بازرسی (حسب مورد بر اساس شواهد و بازرسی های صورت گرفته)	ارسال و بازگذاری مستندات
۳- ریسک اعتباری	۳_۱	ارزیابی و شناسایی ریسک	شناسایی ریسک اعتباری اقدام بالایی خط و زیر خط ترازنامه فوآمها و تسهیلات، تامین مالی تجاری، بازارهای و معاملات بین بانکی، معاملات ارزی، بازارهای مشتقات، معاملات اوراق بدهی، تسویه معاملات و اوراق بهادارسازی دارایی ها)			
			شناسایی ریسک اعتباری محصولات و خدمات جدید			
			شناسایی و ارزیابی وضعیت واقعی اعتبار گیرنده (بر اساس الگوهای ارزیابی رتبه اعتباری) (پیش، حین و پس از اعطای اعتبار)			
			شناسایی ریسک های مربوط به پرتفوی اعتباری (ریسک تمرکز)			
			شناسایی نیازمندی های سرمایه ای و نقدینگی پذیرش ریسک اعتباری			
	۳_۲	اندازه گیری ریسک	محاسبه ریسک اعتباری و اجرای تشکیل دهنده آن به ازای هر مشتری (احتمال نکول، زیان یا فرض نکول، مانده در معرض نکول و میزان زیان انتظاری)			
			محاسبه ریسک اعتباری با روش دارایی در معرض خطر VaR			
			رتبه بندی اعتباری مشتریان با استفاده از سیستم رتبه بندی داخلی بانک (متناسب با نوع، اندازه و پیچیدگی فعالیت های بانک)			
			ترکیب و سهم اعتباری هر بخش اقتصادی و ذی نفعان (ریسک تمرکز)			
			نسبت تسهیلات و تعهدات کلان به کل تسهیلات			
	۳_۳	مدیریت و نظارت ریسک	نسبت تسهیلات و تعهدات کلان به سرمایه لایه یک			
			ایجاد سازوکار شناسایی ریسک تمرکز اعتباری مانند CRn و HHI			
			ایجاد محیط مناسب برای کنترل ریسک اعتباری در سطح حاکمیت شرکتی و سند اشتباهی ریسک اعتباری توسط هیات مدیره، دستورات و بخش نامه ها توسط مدیران ارشد و شناسایی و ارزیابی ریسک اعتباری تمامی رشته فعالیت ها و محصولات جدید)			
			ایجاد یک فرایند مناسب تصمیم گیری برای اعتباردهی (شناسایی ابعاد ریسک، تعیین حد اعتباری برای تمامی ذی نفعان و تعیین سازوکار تشکیل پرونده، تصمیم گیری و مسئولیت در خصوص اعطا و ...)			
			ایجاد سازوکار مناسب مدیریت، ارزیابی، مراقبت و کنترل اعتبارات (از نه پیشنهاد سند خط مشی ریسک اعتباری به هیأت مدیره)			
			ایجاد سازوکار رتبه بندی اعتباری داخلی برای مدیریت ریسک اعتباری			
			نظارت بر ریسک اعتباری انفرادی ذی نفعان و پرتفوی اعتباری به طور مداوم			
			رعایت اصول بهداشت اعتباری در تعیین و مدیریت وثایق و تضامین (کاهش ریسک) متناسب با وضعیت اعتبارسنجی مشتری (کاهش یا عدم پذیرش ریسک)			
			اصلاح و روزآمدسازی فرایندهای مدیریت ریسک اعتباری			
			کنترل اعطای تسهیلات و پذیرش تعهدات در چارچوب حدود تعیین شده مربوط به سند اشتباهی ریسک اعتباری			
			کنترل اجرای اقدامات به موقع و موثر درخصوص اصلاح قراردادهای مشمول تغییر در ریسک اعتباری			
			استفاده از ابزار مشتقه و بیمه، تعهدات لازم برای انتقال ریسک اعتباری			
			ایجاد سازوکار اثر بخش برای پیگیری و وصول مطالبات جهت کاهش زیان در معرض نکول (LGD) و افزایش میزان نرخ بازیابی (Recovery Rate (RR)			
			رعایت اصول ذخیره گیری متناسب با طبقه دارایی ها (تسهیلات اعطا شده و تعهدات پذیرفته شده)			
			ایجاد سازوکار موثر حسابرسی داخلی ریسک اعتباری			
			ایجاد سازوکار موثر بازرسی			

محور اصلی	ردیف	مولفه های عمده	مصادیق فرعی	خود اظهاری بانک	ارزیابی گروه بازرسی(حسب مورد بر اساس شواهد و بازرسی های صورت گرفته)	ارسال و بازگذاری مستندات
۴- ریسک نقدینگی	۴_۱	ارزیابی و شناسایی ریسک	شناسایی فعالیت ها و استراتژی اصلی بانک بر اساس نیازهای نقدینگی			
			شناسایی دارایی های باکیفیت از منظر قابلیت نقدشوندگی			
			تعیین شاخص های ارزیابی و شناسایی ریسک و حدود مقرر آن ها در کمیته فرعی ریسک، تصویب آن ها در کمیته ریسک و هیات مدیره (شامل حدود ریالی و حدود مربوط به سایر ارزها)			
			تعیین واحدهای مسئول شناسایی و ارزیابی ریسک نقدینگی در کمیته فرعی ریسک نقدینگی			
			تعیین سازوکار نظارت بر ریسک نقدینگی در کلیه سطوح بانک			
			ایجاد سامانه اطلاعاتی با قابلیت ارائه اطلاعات به طور روزانه و دوره های زمانی مشخص، محاسبه شاخص های ریسک نقدینگی برای پول رایج کشور و هر یک از ارزهای مهم، بررسی مقدار و روند شاخص های نقدینگی برای مقایسه با حدود مقرر و ترکیب بدهی ها به طور کلی (فهرست منابع تامین مالی بانک) و در مورد سپرده گذاران عمده به صورت تفصیلی			
			تعیین استراتژی مدیریت نقدینگی و تصویب آن در هیات مدیره (با فرض مدیریت نقدینگی به صورت روزانه)			
			تعیین روش های اندازه گیری ریسک نقدینگی			
			روش ها و رویه های محدود نمودن ریسک نقدینگی (تعیین الزامات برای ساختار دارایی ها و بدهی ها، برای ساختار دارایی های نقد و قابل معامله)			
			تعیین روش های به کارگیری ابزارهای مالی در مدیریت ریسک نقدینگی			
	۴_۲	اندازه گیری ریسک	تعیین رویه های مناسب اصول مدیریت نقدینگی هر یک از ارزهای مهم			
			تعیین روش های ایجاد ثبات و تنوع بخشی در منابع تامین مالی			
			تعیین راهکارهای رفع مشکلات نقدینگی در کوتاه مدت و بلندمدت			
			تدوین و بازنگری منظم برنامه احتیاطی مدیریت ریسک نقدینگی			
			جمع آوری کلیه اطلاعات کمی ضروری برای مدیریت ریسک نقدینگی			
			تنظیم جدول سررسید پلکانی (جدول سنی) دارایی ها و بدهی های بالای خط ترازنامه و اقلام زیر خط ترازنامه			
			پیش بینی و ارزیابی جریان های نقدی ورودی و خروجی (اعم از بالا و زیر خط ترازنامه)			
			پیش بینی و ارزیابی جریان های نقدی ورودی و خروجی (اعم از بالا و زیر خط ترازنامه)			
			اندازه گیری شاخص LCR و مقایسه آن با حدود مقرر			
			تجمع ریسک نقدینگی با روش جریان نقد در معرض خطر (CFaR)			
۴_۳	مدیریت و نظارت ریسک		بررسی ریسک تمرکز سپرده ها با شاخص هایی از قبیل HHI			
			ایجاد ساختار سازمانی مدیریت ریسک نقدینگی متناسب با اندازه و پیچیدگی کسب و کار بانک که شامل مواردی مثل:			
			ایجاد کمیته فرعی ریسک نقدینگی			
			تعیین واحدی در اداره ریسک برای مدیریت ریسک نقدینگی			
			تعیین حدود اختیارات و مسئولیت واحدها و جریان های اطلاعاتی برای مدیریت ریسک نقدینگی			
			تعیین سازوکار هماهنگی موثر بین واحدهای مسئول مدیریت ریسک نقدینگی			
			تدوین مقررات داخلی برای ارائه اطلاعات و تهیه گزارشات در مقاطع زمانی مشخص به صورت الزامی برای مدیریت ریسک نقدینگی			
			تعیین رویه های مدیریت ریسک نقدینگی انواع ارزها			
			تعیین شاخص های کلیدی ارزیابی ریسک نقدینگی			
			تعیین سازوکاری اصلاحی مورد استفاده در موارد تجاوز از حدود مقرر ریسک نقدینگی			
			تعیین سناریوهای اصلی (تناوب فعالیت) و جایگزین (بحرانی)			
			تعیین سازوکار کنترلی مدیریت ریسک نقدینگی			
			تعیین سازوکار بازنگری منظم مقررات داخلی و استراتژی مدیریت ریسک نقدینگی			
			ثبات و تنوع بخشی به منابع تامین وجوه			
			طراحی برنامه عملیاتی تامین نقدینگی در صورت وقوع سناریوهای بحرانی و تصویب آن در هیات مدیره			

محور اصلی	ردیف	مؤلفه های عمده	مصادیق فرعی	خود اظهاری بانک	ارزیابی گروه بازرسی(حسب مورد بر اساس شواهد و بازرسی های صورت گرفته)	ارسال و بارگذاری مستندات
۵- ریسک عملیاتی	۵-۱	شناسایی ریسک	ترسیم فرایندهای کسبوکار (برای شناسایی نقاط اصلی ریسک در فرایند کسبوکار)			
			شناسایی، تعریف و به روزرسانی شاخص های کلیدی عملکرد (KPI) در خصوص فرایند، افراد داخل و بیرون از موسسه، سیستم و رخدادهای بیرونی			
			تحلیل رویدادهای زیان عملیاتی			
			ترسیم تاریخچه داده های تقلب			
			بانک اطلاعاتی رویدادها و زیان های گذشته (کلاه برداری داخلی، کلاه برداری برون سازمانی، نیروی کار و امنیت محیط کار، آسیب به دارایی ها و ...)			
			تجزیه و تحلیل نقطه نظرات تخصصی خبرگان و کارشناسان (برای شناسایی نقاطی که پتانسیل ریسک عملیاتی دارد)			
	۵-۲	ارزیابی ریسک	سنجش گلوگاه های بروز ریسک عملیاتی			
			ایجاد سازوکار و زیرساخت ارزیابی ریسک کسبوکار، بازار یا محصول جدید			
			حسابرسی داخلی ریسک عملیاتی			
			شرح وضعیت ریسک بانک			
			اندازه گیری ریسک عملیاتی			
			استفاده از فرایند خود ارزیابی کنترل ریسک (RCSA) برای ارزیابی ریسک های پیش و پس از کنترل			
	۵-۳	گزارش دهی ریسک	ایجاد سازوکار منظم مانیتورینگ و گزارش دهی پروفایل ریسک عملیاتی و ایجاد زیان			
			ارائه گزارش دارایی های موزون به ریسک عملیاتی			
			ارائه گزارش ریسک عملیاتی به روش میانگین درآمدهای ناخالص			
			ارائه گزارش ریسک عملیاتی به روش خطوط عمده			
			ارائه گزارش احتمال وقوع و فراوانی و شدت ریسک های عملیاتی			
			ارائه گزارش تجزیه و تحلیل محیطی			
			استفاده از روش امتیازدهی			
			استفاده از روش ترسیم ریسک			
			ایجاد محیطی قوی برای کنترل ریسک عملیاتی (که سیاست ها، فرایندها و سیستم ها را برای کاهش و انتقال ریسک ها ساماندهی نماید)			
	۵-۴	مدیریت و نظارت ریسک	سازوکارهای داخلی مطمئن برای ایجاد اطمینان از وجود فرایندهای اثربخش و کارا، مراقبت از دارایی ها، تهیه گزارشات مالی قابل استناد و انطباق با قوانین و مقررات			
			سازوکار مناسب برای اطمینان از انطباق محصولات با سیاست های بانک			
			جداسازی مناسب وظایف واحدها و افراد			
			شناسایی نقاط تضاد منافع برای کاهش و ایجاد سازوکار نظارت مستقل بر آن ها			
			تقویت رویه های نظارت های سنتی نظیر نظارت بر تراکنش ها، کنترل دسترسی به استفاده از دارایی ها، مانیتورینگ برای رعایت حدود و آستانه ها و ...			
			انتقال ریسک عملیاتی یا استفاده از بیمه			
			ارائه و بازنگری چارچوب مدیریت ریسک عملیاتی در خصوص فرایند، افراد داخل و بیرون از موسسه، سیستم و رخدادهای بیرونی			
			گردش اطلاعات و ارائه به موقع گزارش های مربوط به ریسک عملیاتی			
			اجرای فرایند تشخیص و کشف تقلب و مبارزه با آن			
			تعیین خط مشی مربوط به معاملات مشکوک			

محور اصلی	ردیف	مولفه های عمده	مصادیق فرعی	خود اظهاری بانک	ارزیابی گروه بازرسی(حسب مورد بر اساس شواهد و بازرسی های صورت گرفته)	ارسال و بازگذاری مستندات
۶- ریسک بازار	۶_۱	ارزیابی و شناسایی ریسک	شناسایی فعالیت های بانک در حوزه نرخ بهره، نرخ ارز و قیمت کالاها و اوراق بهادار			
			اقدامات مقتضی در راستای بررسی اثرات تغییرات نرخ بهره، ارز و قیمت کالاها و اوراق بهادار			
			رصد میزان اثرگذاری متغیرهای کلان اقتصادی از قبیل صادرات، واردات، رشد نقدینگی، پایه پولی و تولید ناخالص داخلی بر متغیرهای نرخ بهره، ارز و قیمت دارایی			
	۶_۲	اندازه گیری ریسک	به روزرسانی الگوهای برآورد ریسک بازار			
			محاسبه و گزارش دارایی های موزون شده به ریسک بازار			
			محاسبه تحلیل حساسیت نرخ بازده داخلی (IRR) پروژه ها و طرح های بانک به تغییرات یک واحد مینا (بودجه بندی سرمایه ای) و گزارش آن			
			برآورد ریسک بازار با استفاده از رویکرد استاندارد			
			برآورد ریسک بازار با استفاده از الگوهای داخلی			
			محاسبه و گزارش وضعیت باز ارزی کل به تفکیک هر ارز			
			محاسبه ریسک بازار با سنجه VaR با روش های مختلف از قبیل شبیه سازی تاریخی، مونت کارلو و واریانس-کواریانس			
			محاسبه و گزارش دیرش اوراق مالی اسلامی تحت تملک بانک			
			شناسایی راهکارهای مواجهه با ریسک بازار از قبیل «پذیرش»، «اجتناب»، «کاهش» و «انتقال»			
			طراحی محصولات و خدمات جدید مالی مبتنی بر نرخ سود (جذب سپرده های جدید، انتشار گواهی سپرده خاص) برای کاهش ریسک بازار			
			سپرده گذاری و سپرده پذیری دراز سایر مؤسسات اعتباری برای کاهش ریسک بازار			
			فروش دارایی (فروش دارایی فیزیکی و املاک) برای کاهش ریسک بازار			
	۶_۳	مدیریت و نظارت ریسک	تغییر پرتفوی سهام، ارز و اوراق مالی اسلامی خریداری شده برای کاهش ریسک بازار			
			انتشار اوراق بدهی برای کاهش ریسک بازار			
			سایر اقدامات برای اصلاح ساختار دارایی و بدهی برای کاهش ریسک بازار			
			تعیین و کنترل حدود سرمایه گذاری در اوراق بهادار و ارز			

محور اصلی	ردیف	مولفه های عمده	مصادیق فرعی	خود اظهاری بانک	ارزیابی گروه بازرسی(حسب مورد بر اساس شواهد و بازرسی های صورت گرفته)	ارسال و بارگذاری مستندات
۷- آزمون بحران	۷_ ۱	وظایف و مسئولیت ها	تعیین و مکتوب سازی اصول و فرایندهای تدوین سناریوها، سیاست ها، مفروضات اصلی، سناریوهای آزمون بحران و فرایند گزارش دهی توسط هیات مدیره			
			تعریف برنامه آزمون بحران در چارچوب نظام مدیریت ریسک بانک توسط هیات مدیره و مدیریت ارشد بانک			
			استفاده از نتایج آزمون بحران در اخذ تصمیمات استراتژیک بانک			
			تخصیص منابع لازم برای تسهیل اجرای برنامه آزمون بحران			
	۷_ ۲	اقدامات مورد انتظار	برآورد تأثیر نتایج آزمون بحران بر نیازمندی های سرمایه ای و نقدینگی بانک در زمان بحران و اعلام نتایج در اسرع وقت به بانک مرکزی و اطمینان از منابع کافی برای تأمین مالی کوتاه مدت و بلندمدت			
			اصلاح برنامه مربوط به میزان ریسک قابل پذیرش یا توجه به نتایج آزمون (اشتهای ریسک)			
			اصلاح رویه ها برای مدیریت ریسک ها (افزایش وثایق و تضامین، تغییر ترکیب دارایی ها و بدهی ها و ...)			
	۷_ ۳	تدوین فرایندها و اجرا	تعیین الگوهای مورد استفاده برای اجرای آزمون بحران (برای تحلیل حساسیت، تجزیه و تحلیل سناریو و آزمون بحران معکوس)			
			تعیین شوک ها (فرضی یا تاریخی یا ترکیبی)			
			به روز رسانی و اصلاح چارچوب آزمون بحران			
	۴_ ۷	ریسک اعتباری	آزمون بحران برای سنجش تأثیر شرایط اقتصادی نامطلوب (تغییر شدید نرخ بهره، رکود اقتصادی، افزایش نرخ نکول) بر پرتفوی اعتباری در سناریوهای مختلف			
			گزارش نتایج آزمون بحران ریسک اعتباری به هیات مدیره، کمیته ریسک			
			استفاده از نتایج آزمون بحران برای اصلاح برنامه عملیاتی مدیریت ریسک اعتباری در شرایط بحرانی (تعیین مقدار و محل تأمین سرمایه مورد نیاز)			
	۵_ ۷	ریسک نقدینگی	آزمون بحران برای سنجش تأثیر شرایط اضطراری (خروج ناگهانی سپرده، دسترسی محدود به منابع مالی و شرایط رکود اقتصادی) بر وضعیت نقدینگی (LCR ، شکاف نقدینگی و ...) در سناریوهای مختلف			
			ارزیابی تأثیر اقلام ترازنامه در شرایط بحران بر شاخص های ریسک نقدینگی			
			گزارش نتایج آزمون بحران ریسک نقدینگی به هیات مدیره و کمیته ریسک			
			طراحی سازوکار استفاده از نتایج آزمون بحران ریسک نقدینگی در تصمیمات استراتژیک بانک			
			طراحی برنامه استراتژیک و عملیاتی برای روبه رو شدن با بحران نقدینگی و به روزرسانی آن ها پس از به روزرسانی نتایج آزمون بحران			
	۶_ ۷	ریسک بازار	آزمون بحران برای سنجش تأثیر شدید نرخ بهره، نرخ ارز و قیمت دارایی ها بر ترازنامه و پرتفوی سرمایه گذاری و شناسایی نقاط آسیب پذیری			
			گزارش نتایج آزمون بحران ریسک بازار به هیات مدیره و کمیته ریسک			
			طراحی استراتژی برای کاهش اثر بحران ریسک بازار بر نقدینگی و سودآوری و بودجه بندی سرمایه ای و به روزرسانی آن ها پس از به روزرسانی نتایج آزمون بحران			
	۷_ ۷	سند تداوم کسب و کار	شناسایی و گزارش نقاط ضعف و قوت			
			شناسایی و گزارش فرصت ها و تهدیدها			
			گزارش احتمال وقوع ریسک و شدت آن			

محور اصلی	ردیف	مولفه های عمده	مصادیق فرعی	خود اظهاری بانک	ارزیابی گروه بازرسی (حسب مورد بر اساس شواهد و بازرسی های صورت گرفته)	ارسال و بارگذاری مستندات
۸- برنامه ریزی سرمایه ای	۸-۱	محاسبه سرمایه نظارتی به صورت پایگاه داده ای	ایجاد پایگاه داده برای محاسبه سرمایه نظارتی به صورت مکانیزه			
			گزارش نتایج محاسبات به کمیته ریسک و هیات مدیره			
			به روز رسانی محاسبات سرمایه نظارتی با توجه به تغییرات در مقررات نظارتی			
	۸-۲	گزارش سرمایه نظارتی	تهیه گزارش سرمایه نظارتی (احتیاطی) مبنای سایر نسبت های احتیاطی برای مقابله با شرایط غیرمنتظره			
			تعریف سناریوهای بحرانی و آزمون تنش برای بررسی سرمایه احتیاطی			
			ارائه نتایج محاسبات به هیات مدیره و کمیته ریسک			
			اندازه گیری پوشش سرمایه ای برای ریسک عملیاتی (به روش شاخص پایه یا روش استاندارد شده)			